

*HOREČKA - KOLAPS - TĚHOTENSTVÍ**Rudolf Steiner*

Otázka na těhotenství a na možnosti ovlivnění tohoto stavu. R. Steiner: O těchto životních záležitostech je třeba mluvit s mimořádnou vážností. Obecně se má zato, že během těhotenství nelze na dítě vykonávat nijaký mimořádný vliv jinak než přes matku. Dítě s ní souvisí četnými jemnými cévami, dostává od ní výživu, později též zcela jiný druh dýchání a další věci, které potřebuje.

Věci, jichž jsem se dotkl, lze nejlépe pozorovat, zabýváme-li se vedle nich do jisté míry také nemocemi, tj. onemocněním a vyléčením člověka vůbec. Určit, kde je počátek příklánění k nemoci a kde nemoc přestává, je v těhotenství mnohem obtížnější, než např. u obyčejného hladu a žízně. Navíc tu přicházejí v úvahu věci, jež velmi výmluvně naznačují mimořádný vliv duševna matky na budoucí dítě. Stačí jen pozorovat, hlavně v prvních měsících těhotenství, co se děje, když je matka zasažena větším úlekm. Jeho následky nese dítě zpravidla po celý život.

Jak může úlek matky působit na dítě?

Dnešní věda na to dává, v základě vzato, jen zcela nedostatečnou odpověď, neboť o působení toho duševně-duchovního nic neví, resp. předstírá, že nic neví. Nejlépe se k této obtížné otázce přiblížíme, a právě tyto otázky jsou mimořádně těžké, přihlédneme-li poněkud důkladněji ke dvěma krajnostem v životě člověka, objevujícím se zpravidla při nemoci. Mám na mysli dvojici protikladných projevů, totiž “horečky” a “kolapsu” (*kolaps = zástava životních funkcí*).

Co je to horečka?

No ano, to znáte. Obvykle nenaměříme teplotu těla vyšší než 36°-37°C. Vystoupí-li výš, říkáme že má člověk horečku, která se zevně projevuje tím, že je člověk jaksí teplejší než obvykle.

A co je kolaps?

Kolaps je vlastně vůči horečce opačný stav. Nastává tehdy, není-li člověk s to vyvinout ve svém nitru dostatek tělesného tepla. Podáme-li člověku např. velké množství jedovaté látky, třeba hyoscyamin (z blínu), jenž se

užívá též jako lék, vystavíme ho nebezpečí kolapsu.

Podávání takového léku v těhotenství má následující účinky.

Tkáň dolní čisti těla, v níž se vyvíjí dítě (uterus-děloha), ale i střeva atp., se během těhotenství rozšiřuje. Počíná se tedy trhat a neudrží již svůj obsah, jako bychom rozšiřovali nějaký pytel nad jeho vlastní soudržnost. Tím se ve spodní části těla počne hromadit množství látek (přiváděných potravou), jež člověk nemá možnost správně zpracovat. Co se vlastně děje, nemůže-li dolní část lidského organismu řádně pracovat?

V takovém případě dolní část těla nejen řádně nepracuje, ale ani mozek již není ve své přední části v pořádku. To ukazuje velmi zajímavou souvislost mezi předním mozkem a dolní částí těla. K srdci s jeho žilami patří pro změnu střední mozek a plíce patří k zadní části mozku. Tak souvisí tělo s hlavou, tj. spodek těla (pod bránicí) s předním mozkem, střed těla (srdce) se středním a horní tělo (plíce) se zadním mozkem.

Lze tedy říci: to, co se odehrává v dolní části těla člověka, to souvisí s konfigurací jeho přední části mozku. Lidé mají formu čela za to nejušlechtlejší a dolní část těla za něco méně ušlechtilé. Řekne-li se jim pak něco o jejich vzájemné souvislosti, shledávají to pro člověka nedůstojné a nechťejí to uznat.

Znal jsem kdysi člověka, jenž měl takto tvarované čelo (*obrázek*). Mohutný hrb vystupující nahoře znamená daleko předsunutý přední mozek. Takto zřídka se vyskytující mohutné, dopředu vyklenuté čelo je právě opačné onomu tvaru čela, který nacházíme např. u řeckých soch, u nichž jde čelo dozadu. Čelu mého známého odpovídala velmi dobře vyvinutá dolní část těla. Proto nikdy netrpěl průjmem ani zácpou, bolestmi břicha atp. Měl neobyčejně jemné citění, jež ovšem vždy záviselo na vnitřním pocitu libosti. Jeho čelo nedovolovalo, aby v dolní části jeho těla bylo kdy co v nepořádku...

Dáme-li člověku příliš mnoho šťáv z blínu, dostane kolaps, neboť nahromadění látek v dolní části těla se projeví v přední části jeho mozku. Pozoruhodné je, že se člověk postižený jistým druhem bolení břicha, jež pochází snad z menší zácpy ve střevech, uzdraví, podáme-li mu velmi zředěnou šťávu z blínu, což mohu s nejlepším svědomím doporučit. Dostane mírnou horečku a bude zdrav. Podáme-li však zdravému člověku příliš mnoho šťávy z blínu, bude jeho hlava studená (dostane kolaps) a jeho dolní část těla přijde do strašného nepořádku. Jeho spodní část se

naduje, střeva se rozšíří a přestanou pracovat. Co se stalo tím, že bylo do žaludku vpraveno příliš mnoho bílinu? Žaludek byl nucen k příliš velké námaze, neboť šťáva z bílinu je velmi těžce stravitelná.

Tzn., že “jedovaté” není než: “těžce stravitelné”!

Není-li mozek (přední) dost Silný v podněcování žaludku k nepřiměřené námaze, ochladne a člověk dostane kolaps (zástavu). Co se děje, podáme-li docela malou dávku bílinu, při zácpě? Malou dávkou podnítíme mozek k usilovnější práci. Je-li zvládnutelná, zvládne ji právě tak úspěšně jako každou jinou práci. Spodní Část těla je totiž podněcena k činnosti, aniž by do přeplněného trávicího ústrojí přibyl objem potravy. Zadáme-li zvládnutelnou práci, může být dobře odvedena. Zadáme-li však hromadu práce, kterou zvládnout nelze, pak pracovníka zničíme. Tak je tomu i s předním mozkiem, tj. s dělníkem pro spodní část těla. Zanedbáváme-li ho, zleniví, podnítíme-li ho, pracuje dobře a přetížíme-li ho, přetížením spodní části těla, pak již není práce účasten a dostaví se kolaps,

V čem spočívá horečka?

V tom, že je vlastní mozek nadměrně činný a pronikne celého člověka. Dejme tomu, že máme některý orgán, např. játra, ledviny, zejména však plíce, V nepořádku. Proti onemocnění plic protestuje zadní mozek, jenž podnítí k revoltě i přední mozek, a tím vznikne horečka, Tzn., že člověk **se otepluje shora dolů, od hlavy k patě a zdola nahoru se ochlazuje**. To je velmi zajímavé. Horečku vytváříme hlavou i tehdy, je-li zánět např. v palci u nohy. Dokonce platí, že to, co leží nejnižší, je regulováno těmi nejpřednějšími částmi mozku!

Je to něco podobného jako u psa, u něhož je to nejdále vzadu (vrtící se ocas) řízeno tím, co je nejvíce v předu, tj. čenichem. Člověku tak nezbyvá než mít za slučitelné se svou důstojností, že zanítí-li se mu palec u nohy, přijde jeho horečka z mozku, a to právě zde docela vpředu nad nosem. Tak mnoho jedů vyvolá smrtící kolaps, zatímco malé množství téhož vyvolá ozdravující horečku (*horečnatou činnost*).

Činnost mozku není podněcována jen látkami vpravenými do žaludku. Mozek je neustále podněcován také, když se díváme, když nasloucháme atp. Když nám jídlo chutná, naše chuť podněcuje a je podněcována mozkiem podobně, jako je tomu u čichu.

Představme si nyní, jak nesmírně je u těhotné ženy navýšena

činnost spodní části těla, kde se nyní musí dít něco, co se jinak dít nemusí.

U muže se nikdy nic takového neděje.

Je-li zvýšena činnost dolní části těla, jsou podrážděny zejména nervy smyslů, neboť dolní část těla a přední část mozku patří k sobě (*na přední části hlavy je většina smyslů*). Naproti tomu má-li člověk pouze hlad, pak tato činnost, která má být vykonávána ustavičně, nemůže být vykonávána vůbec. Proto člověk touží po potravě, což současně znamená, že touží také po podnícení svých chuťových orgánů, po jejich podráždění.

Zde se dá pomoci pouze jídlem.

Otěhotní-li však žena, tu musí něco opatřit pro dítě vyvíjející se v dolní části těla. Tak v jejím mozku, a tedy především ve smyslových orgánech, v čičech chuti a čichu, nastane podněcování ke všemu možnému.

Zde nepomůžeme, dáme-li ženě pouze najíst.

Jídlo totiž nepřichází přímo do dítěte, ale nejdříve do žaludku ženy, jenž nyní musí vykonávat nadměrnou činnost. Určitým způsobem tu dolní část těla matky musí pracovat přesčas, takže se i v její hlavě projeví nadměrné chutě a čichové podněty. U velmi mnoha těhotných žen se dokonce stává, že je nelze vůbec uspokojit tím, že jim opatříme, na co mají právě chuť. Jakmile to dostanou, už mají chuť zase na něco jiného. To jsou skutečné chuťové a čichové fantazie, v nichž musí žít těhotná žena zejména v prvních měsících těhotenství.

Máme-li pro tyto fantazie porozumění, máme porozumění pro ženu i pro dítě, o něž je přirozeně nejlépe postaráno tehdy, máme-li porozumění pro jeho matku. Nemáme-li pro to porozumění a řekneme-li ženě: "Ach jo, to vše jsou pouze tvé fantazie!", pak je to pro těhotnou ženu něco jako duševní náraz. Odrážíme tím totiž zpět cosi, co se v ní docela přirozeně tvoří na základě změněné skutečnosti v dolní části těla a v přední části mozku (v hlavě). Vyhovíme-li jí, uděláme-li jí nějakou radost, pak snadněji dosáhne uspokojení, než kdybychom ji odpudili nebo jen mechanicky vyplnili její přání.

Zde si musíme být vědomi, že se tu ve spodní části těla odehrává něco mimořádného, že se tu musí obzvlášť podporovat vývoj dítěte, že se tedy musíme zvlášť citlivým způsobem chovat k těhotné ženě. Právě to nám mimořádně výrazně ukazuje zcela zásadní význam skutečnosti, zda a jak může matka duchovně-duševně žít, jak to působí na dítě.

Lidé pro určité věci vnímavější mohou postřehnout následující.

U většiny dětí narozených s vodnatelnou hlavou (hydrocefalové) se matka, založená snad vnímavě pro mnohopodnětný život, během prvních měsíců, zejména v prvních týdnech těhotenství, ukrutně nudila. Manžel chodil do hospody atp., manželka se nudila. Následkem toho neměla dost energie (sil) k vykonávání vlivu na výživu svého mozku. Nuda vytváří prázdno v hlavě a to vytváří prázdno také v dolní části těla. Na dítěti se takto řádně nepracuje, řádně se tu netvoří a neudrží síly jeho hlavy. Hlava dítěte se nadme a stane se vodnatelnou.

Naproti tomu se mnoho dětí rodí s příliš malou a šišatou hlavou. Ve většině případů to souvisí s tím, že matka v prvních týdnech těhotenství byla příliš rozpustilá, příliš mnoho se bavila a rozptylovala. 1

Vždy je tu souvislost mezi tím, jaké dítě bude, a mezi způsobem, jak se matka duševně chová v prvních týdnech těhotenství. Přirozeně tu lze z lékařského hlediska mnoho udělat, avšak pro neznalost věci dnes ještě není ohledně toho správná metodika. Tyto souvislosti je třeba vidět většinou v jednotlivostech a nejlépe je lze pozorovat právě v prvních týdnech těhotenství, v embryonálním životě dítěte.

Protože činnost spodní části těla matky je během těhotenství obzvláště navýšena, je velmi zatížený též přední mozek matky. Proto nám nemusí být divné, že v prvních měsících těhotenství jsou mnohé matky poněkud bláznivé. Jsou téměř bláznivé, protože spodní část těla a přední mozek, jenž má za úkol myslet, spolu úzce souvisí. Tyto souvislosti jsou tak dalekosáhlé, že při hledání vztahů mezi tím, co lidstvo duchovně koná, a spodní částí těla přicházíme k velmi zajímavým výsledkům. Je ovšem na pováženou, že právě zde na tomto poli materialistická věda selhává a musí být na tyto souvislosti upozorněna vědou duchovní.

Např. v Anglii dala řada filosofů podnět k mocnému rozvoji materialismu (Hobbes, Bacon, Locke, Hume, John Stuart Milion atp.). Avšak materialismu odpovídající myšlenky těchto filosofů lpějí těžce na

1 *Ryze mechanicky tu máme co činit s vývojem sil "akce a reakce" v duté kouli (lebce). Akcí je tu vnější podnět vnímaný matkou, která silami duševní reakce vlivuje svůj mozek centrálně orientovanými paprsky sil. To je opět duševně zrcadleno také v dolní části těla, kde jsou silami reakce pořádné látky ve výslednou konfiguraci hlavy dítěte. Nedostatek vnějších podnětů pro duši nudící se matky může mít za následek nedostatek sil reakce k pořádné látce. Přebytečné látky pak v hlavě dítěte neuspořádaně vodnatí. Je-li však sil více než látek, vyvinou hlavu dítěte malou (nedostatek obsahu).*

hmotě, a tudíž jimi nelze proniknout do duchovna. V této souvislosti by bylo velmi zajímavé vědět, jaké měli tito filosofové trávení. Jsem totiž přesvědčen, že bez výjimky trpěli všichni zácpou! Celá anglická filosofie, počínaje Hobbesem (tj. 17. až 19. st.), která nám přinesla materialismus, má vlastně původ v zácpě příslušných filosofů. Kdyby v mládí dostávali co nejvíce projímacích prostředků, pak by materialismus na svět pravděpodobně vůbec nepřišel. Přirozeně to nyní neříkám vážně, ale jen žertem. Pozoruhodné tedy je, že na takové věci, které se obecně pokládají za materialistické, musí poukázat právě duchovní věda. To je tím, že tam, kde při pozorování člověka vidí materialista pouze hmotu, právě tam se projevuje duch.

Anthroposofie nemůže zastávat názor, že v dolní části lidského těla je jen chemická továrna. Orgány jako játra či ledviny lze pochopit tehdy, nalézáme-li všude projev ducha. Ztratíme-li schopnost nalézat ducha podle jeho projevu a hledáme-li příčiny mechanismů v materialismu (*tj. v samotném mechanismu*), staneme se právě tím materialisty.

Materialismus totiž přišel na svět jen z duchovní pýchy.

U starých Židů je např. pozoruhodné, že noční chmurné myšlenky nepřisuzovali hlavě, ale ledvinám. Tu řekli: "Bůh této noci trápil mé ledviny". A byli také pravdě blíž než dnešní vědečtí mastičkáři. Starozákonní Židé měli povědomí o tom, že se Bůh člověku neprojevuje skrze hlavu, ale skrze činnost v ledvinách. Vůbec se duch projevuje v činnostech spodní části těla! Kdo viděl modlit se starého zbožného Žida, nemohlo mu ujít, že svitek modliteb nevytáhne z kapsy, kterou má snad někde na hrudi či poblíž hlavy, ale nosí jej na dolní části těla a tak se s ním i modlí. Ve východních krajích udělá na Evropana zvláštní dojem, vidí-li starého Žida vytahovat z jeho poklopce svitek modliteb a ten potom na něm viset, když se Žid modlí. 2

Dnes lidé tyto souvislosti přirozeně neznají, avšak ti, co starým Židům taková přikázání kdysi dali, ti velmi dobře věděli, proč tak činí. Co kdysi lidé znali na základě jasnovidných sil, to již lidstvo ztratilo a není dosud tak daleko, aby ve hmotě nalezlo duchovno. Pouhým rozumováním totiž nelze nic pochopit. Mechanicky prováděnými experimenty atp., při

2 Tak to lze pozorovat např. u ortodoxních Židů modlících se v Jeruzalémě u tzv. "Zdi nářků".

nichž aktivně nemyslíme, nelze nic pochopit.³ Experimentovat musíme tak, aby se mohl projevit duch, a k tomu cíli musí být experiment připraven. Jen skutečnou vědou lze přijít věcem na kloub. Není-li např. něco v pořádku v srdci, tu to může pocházet ze všeho možného. Nepravidelná činnost srdce však zpravidla závisí v tom, že ve středním mozku, na němž spočívají také city, není něco v pořádku. Z toho vyplývají podivuhodné souvislosti:

přednímozek - dolní tělo	- chtění (Wollen)	- výměna látek
střední mozek - střední tělo	- cítění (Fühlen)	- krevní oběh
zadní mozek - horní tělo	- myšlení (Denken)	- dýchání.

Dýchání má velmi silný vztah k myšlení. Nevedeme-li člověka od mládí v duchu waldorfské pedagogiky, kde se o těchto věcech mnoho mluví, může se snadno vyvinout v darebáka. 4

U darebáka není v pořádku jeho cítění.

3 Jedna věc je samotný experiment a jiná věc je jeho výklad. V současnosti je této skutečnosti využíváno zhusta k poťouchlému dokazování "vědeckých hypotéz", jel nejsou než pouhá ideologie. Tak např. teorie mhle učit, že v rozhlasovém přijímači (resp. v TV) mluví a hrají malí trpajzlíci, kteří v něm bydlí. Když přijímač zapneme (alarm), trpajzlíci prý mají poplach a nastupují k exhibici. Když přijímač vypneme, trpajzlíci mají pauzu a jdou na kutě. Na přijímači lze tuto teorii doložit experimentálně: a/ zapneme alarm = přijímač fakt hraje b/ vypneme alarm = přijímač fakt přestane hrát.

Tak vidíte, že teorie měla pravdu!

4 Waldorfská pedagogika představuje praktické využití poznatků duchovní vědy (anthroposofie) v metodice výchovného procesu ve školství. Dnes již ve světě existuje i alternativa pro Skolky. Uchvácen přednáškami o duchovní vědě obrátil se na R. Steinera německý továrník s dotazem, co by mohl v tomto duchu udělat pro své dělníky, pracující v jeho továrně na cigaretové papírky ve Waldorfu. R. Steiner pomyslel ihned na rozvíjení zdravého smyslu pro realitu a z následného dialogu tak povstala my Sienka na zřízení základní školy s metodikou duchovní vědy (nikoliv s výukou duchovní vědy). Důraz nikoliv na nabývání teoretických vědomostí, ale zejména na rozvíjení schopnosti vlastní seberealizace chovanců, slavil nepředstavitelný úspěch. Podle tohoto vzoru se pak zejména v západním světě rozvíjí waldorfská tradice, o kterou v našich zemích není zájem, s odvoláním na naši vlastní tradici J.A. Kpmenského, kterou jsme samozřejmě rovněž nikdy nevyužili.

Je-li totiž člověk za všech okolností zlý, nemůže být jeho cítění v pořádku. Co to znamená? Tzn., že jeho duše nepůsobí řádně ve středním mozku. A není-li duše řádně vyživována, dostane se srdce do nepravidelného rytmu. Tím, že se člověk vyvine v darebáka, může v sobě vyvolat všemožné srdeční choroby. Je-li člověku 18-20 a více let, nestane se lumpem na základě jediné události, jediného zážitku. Tu je již darebákem jaksi ze zvyku, tu to u něj musí trvat již delší dobu.

Docela jinak je tomu v těhotenství. Dejme tomu, že již v prvních měsících těhotenství narazí žena někde na oběsence, ba co hůř, na ještě se škubajícího oběsence. S tímto obrazem v srdci se žena hrůzou zhroutí, v následku čehož pravděpodobně porodí bledé dítě se špičatou bradou, s křehkými údy a s omezenou pohyblivostí. Stačí jediný takový pohled těhotné ženy, aby měl pro dítě trvalé následky, nelze-li použít nějakých protiprostředků. 5

Nápravné prostředky tu lze uplatnit ponejvíce vlastním životem, nikoliv snad uměním (*např. lékařským*). Může nastat třeba i takováto situace: matka je v prvních měsících těhotenství zabraná do nějaké práce. V blízkém okolí, aniž by ji na to kdo upozornil, je vypálena salva z několika děl. Žena se lekne a omdlí. Protože sluch mimořádně souvisí s tím, co máme v zadním mozku, souvisí též s dýcháním. To může mít neblahé následky pro dýchací systém dítěte.

Lze namítnout: "To bychom museli v životě dávat neustále pozor na všechny jednotlivosti!"

Ano, je to tak! Je-li zde však již ovoce zdravé výchovy a vládli mezi lidmi zdravé životní poměry, pak o mnohém nemusíme jednotlivě vůbec přemýšlet, pak na mnohé nemusíme dávat pozor, pro ohleduplnost, která je v nás zakořeněna jako zvyk. Muž, který zbije svou ženu v druhém týdnu těhotenství, patrně mnoho nepřemýšlí. Dělá to prostě ze zvyku. Jde tedy o pěstování zvyků opačných. Neboť proč ji vlastně bije? Protože mu došly peníze, nemůže se bavit v hospodě, tak se baví doma a ztluče svoji ženu. Mít zdravou výchovu, měli bychom i jiné zvyky. Zvykli bychom si

5 V Anglii byl zfilmován skutečný příběh "muie se sloní hlavou", jehož matka se v těhotenství dostala v Africe pod nohy splašených slonů. Matka náhodou vyvázla bez úrazu, jinak inteligentní dítě se však narodilo odpovídajícím způsobem zohavené.

např. i na to, že máme těhotnou Ženu předem upozornit na chystanou kanonádu či na jiné okolnosti, o nichž se dozvíme. Správnou výchovou a zdravými lidovými poměry lze vypěstovat všelijaké návyky, o nichž bychom později nemuseli přemýšlet, ale řídili bychom se jimi prostě ze zvyku. A to je to, k čemu musíme směřovat, oč musíme usilovat. Musíme dát lidem jiné zvyky!

Toho lze dosáhnout jen řádnou výchovou. A je právě úkolem duchovní vědy, aby správným způsobem opět vysvětlila to hmotné. Materialismus nezvládá ani předmět své vlastní jednostrannosti. Nemá potuchy o tom, co vše žije v nitru hmoty, diví se horečce, aniž tuší, že spočívá ve zvýšené činnosti mozku, diví se kolapsu, aniž tuší jeho původ v ochlazení mozku, jemuž se nedostává sil k zajištění řádného spalování. 6 Materialismus ani netuší, jak velmi důležité je okolní působení na hlavu těhotné ženy a jak to ovlivňuje vývoj dítěte v jejím těle. Proto dnes nenajdete ani nic vhodného k četbě pro těhotné ženy.

Nedávno jsem v jednom basilejském knihkupectví nalezl z nejnovejších vydání jeden černošský román. Vůbec dnes černoši pronikají evropskou civilizaci. Všude se prosazují černošské tance atp. a nyní ještě tento černošský román. Ač je nepředstavitelně nudný, lidé ho přece hltají. Lze říci, že dostane-li se nám více takových černošských románů a budeme-li je dávat číst těhotným ženám poprvé v ranném těhotenství, kdy mohou mít i takové chutě, pak se již nemusíme starat o příchod samotných černochoů do Evropy. Na základě takovéto duchovní četby se tu bude rodit značný počet šedých dětí s mulatskými vlasy, děti vypadajících jako mulati. Takové mohou být následky naší ignorace toho, co je obsahem naší duchovní kultury.

Zdravá výchova musí vejít též do toho, co čteme a co si povídáme (vypravujeme). Jednou snad, na základě anthroposofie, vznikne i román pro těhotné ženy.

6 *Materialistická medicína nemá jasno ani v tom, zda je horečka vlastním příznakem nemoci, či reakcí organismu na ni. "Horečka" a "zimnice" jí splývá v jedno, neboť ani o zimnici neví, že nepředstavuje "podchlazení" těla, ale jeho normální vlastnost, která se projeví při nedostačující horečnaté činnosti mozku. Neví, že střídání zimnice s horečkou je potáčení zesláblé mozkové činnosti mezi kolapsem a horečkou. Snaží se vše svést na "bacily". A ač o skutečné zdravotně nic reálného neví, činí si na ni monopolní nároky.*

Budou-li číst o krásných lidech, bude v jejich představách převládat krásno a jejich děti se budou rodit jako lidé krásní, ušlechtilí a silní. 7

Během těhotenství je žena současně i tím, co vykonává svou hlavou. Tím mj. podněcuje činnosti, jež se odehrávají v dolní části jejího těla, a formuje dítě podle toho, co si představuje, co cítí a co chce. A právě zde, pánové, lze duchovní vědu již téměř nahmatat. Tu již nelze říci, že duchovno nemá na člověka nijaký vliv. Člověk je po celý svůj další život, nekoriguje-li to později výchova, vlastně pod vlivem toho, co dělala jeho matka zejména v prvních měsících těhotenství. Zejména první měsíce jsou tu obzvlášť důležité a významné. V pozdější době to již nemá tak zásadní význam, protože člověk je již formován, má již určité tvary. Fyzický původ člověka v mateřském těle projevuje to, co nás nejvíce přivádí k duchovní vědě. Ano, pánové, rozumně myslící člověk si tu musí říci: v dolní části těla se musí správným způsobem mísit teplo, proudící shora dolů, s chladem, proudícím zdola nahoru. To se musí v dolní části člověka stýkat vždy správným způsobem. A musíme neustále přihlížet k tomu, aby to, co přichází shora, bylo ve správném poměru k tomu, co přichází zdola. Na to musíme dávat stále pozor!

Víme-li, že je člověk ovlivněn tím, co duchovně-duševně prožívá těhotná matka, že je tím výrazně ovlivněna výstavba jeho fyzického organismu, pak také chápeme, že člověk, tak jak před námi stojí, je ve všem všudy duchovně-duševním způsobem ovlivnitelný.

Jde to dokonce tak daleko, že když např. těhotná matka potká

7 Materialističtí liberálové tu pochopitelně přispěchají s obviněním R. Steinera z "rasismu". Neboť oni nevědí, co "rasismus" vlastně je. Proto proti domnělému rasismu bojují skutečným rasismem, jenž lze vulgárně specifikovat asi takto:

s odůvodněním, že Papuánc nesmí dostat "přes hubu" od Křováka, svážou Křovákovi ruce a ten dostane "výprask" od Papuánce. Popírání rozdílů rasových, kulturních aj. není rasová snášenlivost, ale ignorantství, zatímco rozlišování není rasová nesnášenlivost, ale schopnost vidět realitu tak, jak je!

Příčinou rasové nesnášenlivosti není pouhý rozdíl v barvě pleti, jak tvrdí demagog, ale rozdíly ve zvycích, jež násilně přeneseny do jinak vychované kultury nejsou než pouhou nevychovaností. Zkrátka, zvyky džungle nepatří do města.

člověka s nápadně křivým nosem, jaký ještě nikdy neviděla, tu zpravidla, nenastane-li náprava, dostane dítě křivý nos. A byl-li nos neznámého křivý na pravou stranu, bude nos dítěte křivý na levou stranu. Neboť tak, jako souvisí pravá ruka s levým centrem řeči, tak se v člověku vše obrací, tak se obrátí i toto. Člověk na sobě nese ještě mnohé jiné podobné znaky.

Jak už materialistická věda mluví o věcech, o kterých nic neví, tak mluví i zde o tzv. dědičnosti. Jenže takto se věci nemají. Již pojem "dědičnost" je jedním z nejnejasnějších pojmů, jaké moderní věda má. Vždyť ani mateřské znaménko není dědičné, těhotná matka zde nemusela být podnicena ani pohledem na nějaké mateřské znaménko, nýbrž mohla vidět něco docela jiného, čím uvedla krev dítěte do nesprávného směru. To vše jsou vždy jen úchytky od normální postavy člověka. Vedle toho jsou ovšem i normální postavy člověka. Nemůžeme tedy jen tak beze všeho říci: odchylky od normální postavy nepřicházejí z tělesných, ale z duchovních vlivů. Člověk jako celek pochází z matčina břicha, z toho, co je tu uvnitř hmotného. Chceme-li tedy duchovně vysvětlovat pouhé odchylky, musíme umět duchovně vysvětlit i celého člověka. Matka stejně jako otec nemůže zrodit člověka duchovně! Tak dokonalého lidského umění není, protože je konečné.

To nás přivádí k tomu, že člověk jako duchovní bytost tu již musí být před zrozením, že se tu spojuje s tím, co je mu tělesně poskytnuto rodiči, že se s tím tělesným spojuje jako duše. Duchovní ovlivnění embrya se pak vztahuje jen k oněm abnormálním znakům jako např. křivý nos atp. Své normální znaky, např. to, že máme nos uprostřed obličeje atp., ty nemáme z duševně-duchovního života těhotné matky, ani to nevyrůstá z matčina těla, to vše je mnohem víc. Je to něco, co tu je již v duševnu dřív, než je člověk počat v matčině těle. A právě tu, rozumíme-li řádně přírodní vědě, přicházíme již k tomu, co je lidský život před oplodněním, co je v duchovním světě. Lidé v pravěkých dobách měli ještě jisté snivé vědomosti, které my už nemůžeme mít. Proto věděli, že člověk je dřív, než se objeví tady na Zemi. Materialistická věda to má za fantazii. Proč?

Po celý středověk bylo církví zakázáno myslet na "praexistenci" (předzemské bytí). Stojí-li dnes materialistický agitátor u řečnického pultu, pak je jeho pult pouhým pokračováním středověké kazatelny. Dnešní materialisté, kteří vlastně nic nevědí, opakují pouze to, co ve

středověku převzali ze zákazů církve. Oni nestaví na nějaké vědě, ale jen na tom, čemu učila církev. Materialismus má své kořeny v církvi středověku, která nepřipustila existenci žádné duše před pozemským bytím. Od té doby musí Pánbíček tvořit duši v okamžiku oplodnění. Stvořitel tak musí mít neustále pohotovost, aby přispěchal, dostane-li člověk chuť pomilovat se s ženou, a pnstvořit k tomu duši, dojde-li náhodou k oplodnění. To bylo přikázáno věřit! Osvícený materialista odmítající takovou víru zrušil zase Stvořitele i s lidskou duší.

Ovšem že není rozumné učinit Pánaboha služebníkem člověka a jeho nálad. Přemýšlíme-li o těchto věcech, pak nalezneme to, co tkví v materialistickém nazírání a jak to podkopává lidskou důstojnost.

Naproti tomu nás přivádí skutečně pravdivé poznání člověka k vědomí, že duše je rozhodně již dávno tu, neboť vždy žila. Duše prostě sestoupí dolů k tomu, co je jí tu poskytnuto lidským zárodkem a jeho oplodněním.

Proto musíme říci: anthroposofie nedospěla opět k duchu proto, že tomu chtěla pro svůj sklon k fantazii. Přišla k duchu proto, že jí nelze jinak, neboť bere vědecké poznatky vážně, zatímco jiní je vážně neberou. Tzv. "vědci" na jedné straně učí přírodní vědě, která je s to přivést je k duchu, na straně druhé jsou však příliš duševně líní, než aby trochu víc namáhali svou hlavu a sami se svou přírodní vědou k duchu dospěli. Neboť to právě vyžaduje trochu víc duševní námahy.

Tak si dnešní člověk nechá líbit, aby mu jeho učitelé vzali ducha a současně mu nečiní nijaké potíže být zbožným. To je ovšem neupřímnost, to je přece nečestné. To znamená tzv. "dvojitý účetnictví". Člověk vedoucí jednoduché účetnictví nezbytně vystoupí od přírody k duchu.